

Vyvěšeno dne: 13. 8. 2026

Svěšeno dne: 27. 8. 2026

Adéla Žemlová

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudkyně Veroniky Juříčkové a soudce Štěpána Výborného v právní věci žalobce: **Mgr. Václav Voříšek**, proti žalovaným: **1) Zastupitelstvo města Teplice**, sídlem náměstí Svobody 2, Teplice, **2) primátor města Teplice**, sídlem náměstí Svobody 2, Teplice, proti usnesení Zastupitelstva města Teplice č. 129/25 ze dne 16. 12. 2025 a na ochranu před nezákonným zásahem spočívajícím v neopravení sochy rudoarmějce a jejím nenavrácení na původní místo po jejím stržení a poškození dosud neztotožněným pachatelem, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí na Labem ze dne 18. 2. 2026, č. j. 141 A 5/2026-5,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost žalobce **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovaným **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný 1) usnesením ze dne 16. 12. 2025 rozhodl o vyřazení dlouhodobého hmotného nemovitého majetku – pomníku rudoarmějce. Žalobce se obrátil na Krajský soud v Ústí nad Labem s žalobou proti tomuto usnesení a s žalobou na ochranu proti nezákonnému zásahu, který spočíval v neopravení sochy rudoarmějce a jejím nenavrácení na původní místo po jejím stržení a poškození dosud neztotožněným pachatelem. Domáhal se uložení zákazu pokračovat v nezákonném zásahu a obnovit původní stav.

[2] Krajský soud shora označeným usnesením obě žaloby odmítl, neboť v obou případech jde ze strany žalovaných o správu vlastního majetku, nikoli o vrchnostenský postup správního orgánu. Do pravomoci správních soudů však spadá jen poskytování ochrany proti postupu správních orgánů, tj. orgánů jednajících při výkonu veřejné moci, tedy postupujících vrchnostensky.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Žalobce (stěžovatel) napadl usnesení krajského soudu kasační stížností. Již v minulosti soudům předestřel téma zákonnosti a přezkumu odstraňování památníků osvobození od nacistické okupace. Shrnul relevantní judikaturu a průběh řízení před soudy a projevil svůj nesouhlas s některými závěry.

[4] Žalovaný 1) ve věci jednal jako správní orgán a rozhodoval o veřejném subjektivním právu stěžovatele na přístup k památníku. Stěžovatelovo právo je zaručeno na mezinárodní úrovni Smlouvou mezi Českou republikou a Ruskou federací o přátelských vztazích a spolupráci, která stanovuje: *Každá Smluvní strana bude na svém území zajišťovat péči o vojenské hroby a vojenské pomníky druhé Smluvní strany, jejich udržování a přístup k nim.* Právo garantované mezinárodní smlouvou má přednost před právem na samosprávu. Přemístění válečného hrobu v rozporu s mezinárodní smlouvou je správa vlastního majetku obce i vrchnostenský akt a lze se proti němu bránit žalobou na ochranu proti nezákonnému zásahu. Stěžovatel nesouhlasí s tím, že by bylo možné na přístup k válečnému hrobu nahlížet jako na veřejné uživatelské právo k pozemku či přímo válečnému hrobu, které je v civilním i správním soudnictví nevynutitelné. Úvaha o veřejném uživatelském právu nicméně přisvědčuje stěžovatelově argumentaci, že přístup k válečnému hrobu je veřejné subjektivní právo. K tomu odkázal na zákon o hrobech Spolkové republiky Německo.

[5] Stěžovatel svou žalobou směřoval proti nezajištění opravy poškozené sochy jako památníku a odstranění sochy z veřejného prostoru bez příslušného usnesení zastupitelstva. Usnesení ze dne 16. 12. 2025 je nemůže nahradit. Rezignace orgánů veřejné moci na opravu poškození památníku s právem na přístup k válečnému hrobu je nezákonným zásahem. Proti usnesení ze dne 16. 12. 2025 podal žalobu, neboť má být právním základem pro odstranění pomníku. Žaloby podle jeho názoru měly být věcně projednány.

[6] Stěžovatel též připomněl význam památníku a jeho historii a evidenci. Nezajištěním opravy sochy žalovaní porušili kromě mezinárodní smlouvy i zákonnou povinnost stanovenou v § 38 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), *obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku*, a odst. 2 téhož ustanovení *majetek obce musí být chráněn před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím*. Relevantní je i § 3 odst. 3 zákona č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech a pietních místech a o změně zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, preambule Ústavy České republiky a čl. 11 Listiny základních práv a svobod. Jednání žalovaných je nezákonným zásahem a stále trvá.

[7] Žalovaní se ke kasační stížnosti nevyjádřili.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná. Poté přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Kasační stížnost míří proti usnesení krajského soudu o odmítnutí stěžovatelových žalob. Nejvyšší správní soud se proto zabýval tvrzenou nezákonností usnesení o odmítnutí návrhu v rámci kasačních důvodů podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

pokračování

[11] Co se týče části, ve které krajský soud odmítl žalobu proti usnesení zastupitelstva, odkazuje Nejvyšší správní soud na ustálenou judikaturu, která dospěla k závěru, že „*při nakládání s vlastním majetkem a hospodařením s ním vystupuje obec jako účastník soukromoprávních vztahů, nikoliv jako nositel moci veřejné*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2006, č. j. 3 Ans 9/2005-114, č. 1075/2007 Sb. NSS), a usnesení zastupitelstva v těchto věcech tudíž nelze napadnout žalobou ve správním soudnictví (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2020, č. j. 6 As 233/2020-60, bod 22, či ze dne 9. 12. 2021, č. j. 6 As 229/2021-18, bod 9). Krajský soud napadené usnesení žalovaného 1) správně posoudil jako nakládání s vlastním majetkem a hospodaření s ním a žalobu proti němu podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl.

[12] Obdobně je tomu v části, ve které krajský soud odmítl žalobu na ochranu před nezákonným zásahem. Jak plyne z judikatury Nejvyššího správního soudu, je třeba vždy zkoumat, zda žalobou napadený akt vůbec může být pojmově zásahem. Pokud je zjevné a nepochybné, že jednání popsané v žalobě nemůže být vzhledem ke své povaze, povaze svého původce či jiným okolnostem „zásahem“ ve smyslu legislativní zkratky v § 84 s. ř. s., i kdyby byla tvrzení žalobce pravdivá, musí být žaloba odmítnuta dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jelikož chybí podmínka řízení spočívající v přípustitelném tvrzení nezákonného zásahu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2019, č. j. 5 As 194/2018-26, bod 21, ze dne 16. 5. 2019, č. j. 10 As 228/2018-23, bod 11, či ze dne 14. 4. 2025, č. j. 4 As 207/2024-170, bod 13, a další).

[13] Soud žalobu za užití § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítne také, pokud se požadovaná kontrola zákonnosti zásahu správního orgánu pohybuje mimo hranice veřejné správy (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2005, č. j. 2 Aps 2/2004-69). Tak tomu je mimo jiné tehdy, pokud se požadovaná ochrana týká postupu obce jako účastníka soukromoprávních vztahů, a nikoliv nositele veřejné moci (již citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ans 9/2005-114) jako např. při nakládání obce s jí svěřeným majetkem. „*Soud takovou žalobu proti nezákonnému zásahu odmítne podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro nedostatek pravomoci soudů rozhodujících ve správním soudnictví*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2015, č. j. 8 As 72/2015-67, č. 3365/2016 Sb. NSS).

[14] V návaznosti na tuto judikaturu se správní soudy již zabývaly velmi podobnou situací jako v nyní projednávané věci. V rozsudku ze dne 29. 2. 2024, č. j. 8 As 276/2022-59, který uvádí sám stěžovatel, Nejvyšší správní soud odkázal na obdobný případ téhož stěžovatele, v němž Městský soud v Praze ze dne 30. 7. 2020, č. j. 17 A 66/2020-27 při odmítnutí žaloby vyšel z toho, že do pravomoci správních soudů spadá jen poskytování ochrany proti správním orgánům, tj. orgánům jednajícím při výkonu veřejné moci, tedy postupujícím vrchnostensky. Podle městského soudu v dané věci žalovaný (tj. Úřad městské části Praha 6) vrchnostensky a jako správní orgán nepostupoval, ale konal v rámci soukromoprávní správy majetku jemu svěřenému ze strany vlastníka. Kasační stížnost proti tomu rozsudku byla odmítnuta z procesních důvodů, ústavní stížnost pak Ústavní soud odmítl jako zjevně neopodstatněnou usnesením ze dne 14. 12. 2021, sp. zn. III. ÚS 3181/21. Ústavní soud v tomto usnesení mimo jiné výslovně uzavřel, že správní soudy „*zcela přilehavě konstatovaly, že ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům (§ 2 s. ř. s.), což mimo jiné znamená, že mezi správním orgánem a dotčeným subjektem musí existovat veřejnoprávní, tzn. vrchnostenský, vztah. Ten však v daném případě dán nebyl, jelikož žalovaný konal v rámci soukromoprávní správy svěřeného majetku. (...) Pokud proto stěžovatel označuje za svoje subjektivní veřejné právo, od kterého odvozuje svoji aktivní legitimaci k podání správní žaloby, kasační stížnosti a v konečném důsledku i ústavní stížnosti, „ničím obstrukčně nerušený přístup k památníku a soše I. S. Koněva“, nutno uvést, že žádné takové ústavně zaručené základní právo neexistuje a stěžovatel je ve skutečnosti ani netvrdí, když jen poukazuje na bilaterální mezinárodní smlouvu, resp. na zákon o válečných hrobech a pietních místech, přičemž však z těchto právních předpisů žádná konkrétní práva stěžovatele bezprostředně neplynou.*“ Nejvyšší správní soud se v rozsudku č. j. 8 As 276/2022-59 s uvedenými závěry ztotožnil.

[15] Podstata výše uvedené judikatury Nejvyššího správního soudu vylučující poskytnutí soudní ochrany před správními soudy v případech, kdy obec jedná při správě svého majetku, se odvíjí od toho, že obec v takové situaci nevystupuje v pozici správního orgánu (ve smyslu § 4 odst. 1 s. ř. s.) ale ve stejném postavení jako jakýkoliv jiný vlastník. A přesně v takové pozici se žalovaní (jako orgány obce) nachází i v nyní projednávané věci.

[16] Aniž by tak bylo potřebné posuzovat namítanou povahu „pomníku rudoarmějce“ jako válečného hrobu nebo pietního místa ve smyslu zákona č. 122/2004 Sb. či mezinárodních závazků České republiky, je třeba uzavřít, že neopravení a vyřazení pomníku coby dlouhodobého hmotného nemovitého majetku obce a rozhodnutí o tom ze strany obce jako vlastníka nepředstavují vrchnostenský postup, vůči němuž by mohla být poskytována ochrana před správními soudy.

[17] Stěžovatel poukazuje na výše zmíněné řízení vedené u městského soudu pod sp. zn. 17 A 66/2020 a namítá, že nebyl informován o předběžném názoru městského soudu a nemohl se k němu vyjádřit. Tato argumentace se ovšem míjí s předmětem nyní vedeného řízení.

[18] Nejvyšší správní soud nespatřuje důvod odchýlit se od výše citované judikatury. S ohledem na výše uvedené lze proto uzavřít, že oba žalovaní postupovali jakožto příslušné orgány vlastníka pomníku v rámci výkonu vlastnických práv obce, tedy v soukromoprávním, nikoli vrchnostenském postavení. Správní soudy proto nemají pravomoc přezkoumávat zákonnost jejich postupu, a to včetně namítaného porušení zákona o obcích či čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Krajský soud proto žalobu i v této části správně odmítl. Není ani úkolem správních soudů za stěžovatele „dohledávat“ možnosti obrany proti jednáním, ve kterých spatřuje porušení svých práv, jak se stěžovatel domnívá.

[19] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že nerozhodoval o stěžovatelově žádosti o opětovné prodloužení lhůty k doplnění listin pro účely posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků, o opakované žádosti o osvobození od soudních poplatků a žádosti o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku, neboť jej stěžovatel včas uhradil.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, pročez ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[21] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaní sice měli ve věci plný úspěch, nevznikly jim však žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti, a proto se jim náhrada nákladů řízení nepřiznává.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. srpna 2026

L. S.

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D. v. r.
předseda senátu